

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

Базарлы Матак авылы

КАРАР

2022 елның 14 октябре

376№

«2022-2027 елларга Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районында социаль юнәлешле коммерциясез оешмаларга ярдәм» муниципаль программасын раслау турында

2003 елның 6 октябрәндәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 131-ФЗ номерлы Федераль закон, 1996 елның 12 гыйнварындагы «Коммерциясез оешмалар турында» 7-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы территориясендә үз эшчәнлеген гамәлгә ашыручы социаль юнәлешле коммерциясез оешмаларга ярдәм итү һәм аларны үстерү максатларында Әлки муниципаль районы Башкарма комитеты Карар бирә:

1. «2022-2027 елларга Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районында социаль юнәлешле коммерциясез оешмаларга ярдәм» муниципаль программасын (алга таба - Программа) расларга.

2. Программа чараларын үтәүгә чыгымнар чараларны башкаручыларның төп эшчәнлеген финанслауга каралган акчалар исәбеннән гамәлгә ашырыла дип билгеләргә.

3. Түбәндәге норматив хокукый актлар үз көчен югалткан дип танырга:

- ТР Әлки муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесенәң 2016 елның 08 апрелдәге «2016-2020 елларга Әлки муниципаль районында социаль юнәлешле коммерциясез оешмаларга ярдәм» программасын раслау турында» 57 номерлы карарын;

- 3.9 пункт Әлки муниципаль районы Башкарма комитетының 2020 елның 08 маендагы 184 номерлы карары белән расланган 3.9 пункт социаль юнәлешле коммерциясез оешмаларга ярдәм.

4. Жаваплы башкаручыларга Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесенәң социаль мәсьәләләр буенча урынбасарына Программа чараларын үтәү барышы, ә гамәлгә ашыру вакыты тәмамлангач нәтижәсе турында хәбәр итәргә.

5. Әлеге карарны Татарстан Республикасы Әлки муниципаль

районының рәсми сайтында һәм Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында урнаштырырга.

6. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны, Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесенәң социаль мәсьәләләр буенча урынбасарына йөкләргә.

Житәкче вазыйфаларын башкаручы:

С.Н.Балакирев

Татарстан Республикасы
 Әлки муниципаль районы
 Башкарма комитетының
 2022 елның 14
 октябрдәгә 376 номерлы
 карарына кушымта

«2022-2027 елларга Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районында
 социаль юнәлешле коммерциясез оешмаларга ярдәм» муниципаль
 программа

1. Программа паспорты

Муниципаль программа исеме	«2022-2027 елларга Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районында социаль юнәлешле коммерциясез оешмаларга (алга таба - НКО) ярдәм» муниципаль программасы (алга таба - Программа).
Программаны эшләү өчен нигез	<p>1. 2003 елның 06 октябрдәгә «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 131-ФЗ номерлы Федераль закон;</p> <p>2. 1996 елның 12 гыйнварындагы «Коммерциясез оешмалар турында» 7-ФЗ номерлы Федераль закон,</p> <p>3.1995 елның 19 маендагы «Ижтимагый берләшмәләр турында» 82-ФЗ номерлы Федераль закон;</p> <p>4.2010 елның 24 мартындагы “Россия Федерациясендә аерым закон актларына социаль юнәлешле коммерциясез оешмаларга ярдәм итү мәсьәләсе буенча үзгәрешләр кертү турында”40-ФЗ номерлы Федераль закон;</p> <p>5. 1995 елның 11 августындагы "Хәйрия эшчәнлегенә һәм хәйрия оешмалары турында" 135-ФЗ номерлы Федераль закон.</p> <p>6. «Әлки муниципаль районы» муниципаль берәмлегенә Уставы.</p>
Программаны эшләүче	Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы Башкарма комитеты
Программаны башкаручылар	<p>Әлки МР Советының оештыру бүлегенә;</p> <p>Әлки МР Советының юридик бүлегенә;</p> <p>Башкарма комитетның тармак (функциональ) органнары:</p> <ul style="list-style-type: none"> - яшьләр сәясәтенә һәм спорт бүлегенә; - инфраструктура үсеш бүлегенә; - территорияль үсеш бүлегенә; - мәгълүматлаштыру һәм жәмәгәтчелек белән элемтә секторы; <p>«ӘМР мәгариф идарәсенә» МКУ;</p>

	<p>«Әлки районы мәдәният бүлеге» МКУ «ӘМР Финанс-бюджет палатасы» МКУ; «ӘМР Мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы» МКУ; Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрлыгының Әлки районындагы социаль яклау бүлеге; «Татмедиа» АЖ филиалы, «Әлки хәбәрләре» газетасы редакциясе; Авыл жирлекләре башлыклары</p>		
Программаның максаты	<p>Коммерциясез оешмаларның социаль юнәлешле эшчәнлеген стимуллаштыру һәм аларның Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының социаль-иқтисадый үсешендә катнашуы, ижтимагый-сәяси тотрыклылыкны һәм этноконфессиональ татулыкны саклап калу, социаль сәясәтнең нәтижәлелеген һәм халыкка күрсәтелә торган социаль хезмәт күрсәтүләрен сыйфатын күтәрү.</p>		
Программа бурычлары	<p>1. Социаль юнәлешле коммерциясез оешмаларга мөлкәти, финанс, мәгълүмат һәм консультация ярдәме механизмнарын үстерү; 2. Массакүләм мәгълүмат чараларында социаль юнәлешле коммерциясез оешмалар эшчәнлеген популярлаштыру; 3. Өстәмә белем бирүне үстерү буенча район чараларын уздыруда, сәламәт яшәү рәвешен һәм массакүләм спортны популярлаштыруда, балаларны һәм яшьләрне патриотик тәрбияләүдә социаль юнәлешле коммерциясез оешмаларга ярдәм күрсәтү; 4. Гражданнырга түләүсез нигездә хокукый ярдәм күрсәтү; 5. Хәйрия эшчәнлеген һәм ихтыярий хәрәкәтне бүләкләү һәм стимуллаштыру.</p>		
Программаны тормышка ашыру срогы	2022 - 2027 еллар.		
Программаны ел һәм чыганақларга бүлеп финанслау күләмнәре	<p>Программаны финанслауның гомуми күләме 5961,0 мең сум тәшкил итә, шул исәптән муниципаль бюджет акчалары - 429,0 мең сум, бюджеттан тыш чыганақлар - 5532,0 мең сум.</p>		
	Ел	Акча күләме, мең сум	
		Жирле бюджет	Бюджеттан тыш
			Барлығы

		чаралар	
	2022	70	922
	2023	70	922
	2024	71	922
	2025	72	922
	2026	72	922
	2027	74	922
	Барлығы	429	5532
	<p>Искәрмә: Финанслау күләмнәре фаразлау характерында һәм, Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы бюджетын чираттагы финанс елына һәм план чорына формалаштыруны исәпкә алып, ел саен төзәтмәләр кертелергә тиеш.</p>		
Программа максат һәм бурычларын гамәлгә ашыруның көтелгән ахыргы нәтижеләре (нәтижеләрне бәяләү индикаторлары)	<p>Программаны тулы күләмдә гамәлгә ашыру 2027 ел ахырына ирешергә мөмкинлек бирәчәк:</p> <ul style="list-style-type: none"> - юридик зат статусына ия социаль юнәлешле коммерциясез оешмалар саны арту; - муниципаль берәмлектә уздырылган ижтимагый акция һәм чаралар саны арту; - республика һәм бөтенроссия социаль проектлар конкурсларында катнашкан һәм грантлар алган социаль юнәлешле коммерциясез оешмалар саны арту; - халыкка күрсәтелә торган социаль юнәлешле коммерциясез оешмалар саны һәм сыйфаты арту; - муниципаль берәмлек буенча хәйрия эшчәнлегә күләме арту. 		

2. Проблеманы характерлау һәм аны программа ысуллары белән чишү кирәклеген нигезләү

«2022-2027 елларга Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районында социаль юнәлешле коммерциясез оешмаларга ярдәм» муниципаль программасын эшләү Әлки муниципаль районы территориясендә социаль юнәлешле коммерциясез оешмаларга ярдәм мәсьәләләрен хәл итүгә системалы, комплекслы якин килү зарурлыгы белән аңлатыла.

Программа 1996 елның 12 гыйнварындагы «Коммерциясез оешмалар турында» 7-ФЗ номерлы Федераль закон, 2010 елның 24

мартындагы “Россия Федерациясенен аерым закон актларына социаль юнөлешле коммерциясез оешмаларга ярдәм итү мәсьәләсе буенча үзгәрешләр кертү турында”40-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә эшләнгән.

1996 елның 12 гыйнварындагы «Коммерциясез оешмалар турында» 7-ФЗ номерлы Федераль законда каралган оештыру-хокукий формада төзелгән социаль юнөлешле коммерциясез оешмалар социаль юнөлешле коммерциясез (дәүләт һәм муниципаль учреждениеләрдән, дәүләт корпорацияләреннән, дәүләт компанияләреннән, сәяси партияләр булып торучы ижтимагый берләшмәләрдән тыш) һәм социаль проблемаларны хәл итүгә, Россия Федерациясендә граждан жәмгыятен үстерүгә юнәлдерелгән эшчәнлекне гамәлгә ашыручы, шулай ук күрсәтелгән Федераль законның 31.1 статьясында каралган эшчәнлек төрләрен алып баручы оешмалар таныла.

«Коммерциясез оешмалар турында» Федераль законда шулай ук социаль юнөлешле коммерциясез оешмаларга ярдәм итү мәсьәләләрен хәл итү буенча, шул исәптән социаль юнөлешле коммерциясез оешмаларга ярдәм итү буенча муниципаль программалар эшләү һәм гамәлгә ашыру, жирле социаль-икътисадый, экологик, мәдәни һәм башка үзенчәлекләренә исәпкә алып, жирле үзидарә органнары вәкаләтләре билгеләнгән.

2003 елның 06 октябрәндәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясындагы 1 өлешенен 25 пункты нигезендә социаль юнөлешле коммерциясез оешмаларга ярдәм күрсәтү жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә кертелгән.

Программа Әлки муниципаль районында социаль юнөлешле коммерциясез оешмаларга ярдәм күрсәтү принципларын һәм формаларын, шулай ук социаль юнөлешле коммерциясез оешмаларга ярдәм күрсәтү буенча Әлки районы жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен билгели.

Әлеге Программа социаль юнөлешле коммерциясез оешмалар инициативаларына финанс, милек, мәгълүмати һәм консультация ярдәм күрсәтүне күздә тотта.

Программа кысаларында СОНКО ярдәме түбәндәге формаларда күрсәтелә:

- мөлкәт ярдәме;
- мәгълүмати һәм консультация ярдәме.

Районда эшмәкәрлек эшчәнлеген гамәлгә ашырмаган СОНКОга мөлкәти ярдәм торак булмаган биналарны озак сроклы (офисны урнаштыру өчен) яисә кыска вакытлы (аерым чаралар уздыру өчен), шул исәптән Әлки муниципаль районының Мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы белән килештерелеп аренда түләвенен түләүсез яисә ташламалы ставкалары буенча файдалануга бирү юлы белән гамәлгә ашырырга мөмкин. Күрсәтелгән мөлкәт максатчан билгеләнеше буенча гына файдаланылырга тиеш.

СОНКО социаль юнөлөшлө коммерциясез оешмалар реестрына керту мäsьälләрe буенча консультация, СОНКО вәкилләрe һәм жәмәгәтьчелек белән аңлату эшләрe алып бару, массакүләм мәгълүмат чараларында һәм Әлки муниципаль районының рәсми сайтында мәгълүмат материаллары урнаштыру ярдәме күрсәтелә.

Югарыда санап үтелгәннәрдән чыгып, жирле үзидарә органнары бурычларының берсе социаль юнөлөшлө коммерциясез оешмаларны үстерү өчен шартлар тудыру булырга тиеш. Шуңа күрә әлеге проблеманы программ-максатчан ысул белән хәл итү максатка ярашлы.

Хәзерге вакытта НКО районның ижтимагый-сәяси һәм икътисадый үсешенә мөһим өлешенә әверелде. Гражданның үз эшчәнлекләренә жәлеп итеп, коммерциясез сектор жәмгыять һәм дәүләт алдында торган актуаль бурычларны хәл итүгә актив кушыла.

Дәүләтнеке булмаган оешмаларның социаль өлкәдә хезмәт күрсәтүләрдә катнашуы әлеге максатларга бүлеп бирелә торган ижтимагый ресурслардан файдалануның нәтижәлелеген сизелерлек арттырырга, гамәлгә инновацион социаль технологияләр кертергә, социаль инфраструктура объектларын үстерү өчен бюджеттан тыш инвестицияләр жәлеп итәргә мөмкинлек бирәчәк.

Социаль юнөлөшлө коммерциясез оешмалар гражданны һәм жирле үзидарә органнары арасында кире элемент каналы булырга, халыкта гражданлык жаваплылыгы, конструктив аралашу хисе барлыкка килүгә ярдәм итәргә тиеш.

2022 елның 1 сентябрә Әлки муниципаль районы территориясендә 44 коммерциясез һәм дини оешма теркәлгән, шуларның 6 оешмасы Россия Федерациясә Икътисадый үсеш министрлығы реестрында тора.

2021 елда жирле бюджеттан 246,8 мең сумлык финанс ярдәме күрсәтелгән.

Түләүсез нигездә торак булмаган биналар бирү буенча өч социаль юнөлөшлө КБОга мөлкәти ярдәм күрсәтелгән.

Әлки муниципаль районында төрле милләттәге халыклар яшәвен исәпкә алып, КБО эшчәнлегенә мөһим юнөлөш булып этномәдәни һәм конфессияара хезмәттәшлек өлкәсендәге проектларны гамәлгә ашыру тора.

Районның этномәдәни тормышы күп кырлы. Халык бәйрәмнәре белән беррәттән («Сабантуй», «Уяв», «Иван Купала», «Нәүрүз» һ.б.) күпсанлы фестивальләр, халык ижаты конкурслары, күргәзмәләр һәм фәнни конференцияләр үткәрелә.

Ачык жәмгыять формалаштыру һәм район халкының этник структурасын трансформацияләү процессларына бәйлә ижтимагый үзгәрешләр НКОның түбәндәге бурычларны хәл итүгә юнәлдерелгән өстенлекле проектларын эшли:

милләтара һәм конфессияара диалогны үстерү, дини һәм милли туфракта конфликтлы хәлләрне кисәтү;

Әлки районы территориясендә яшәүче халык вәкилләренә мәдәният, тел, традиция һәм горәф-гадәтләренә хөрмәт рухында яш

буынны тәрбияләү эше, Татарстан Республикасында яшәүче халыкларның тарихи һәм мәдәни мирасын саклау һәм үстерү.

Мәдәни проектларны тормышка ашыруда ижади һәм юбилей, күренекле мәдәният һәм сәнгать эшлеклеләре истәлегенә багышланган кичәләрне оештырып мәдәният бүлегенә ижат коллективлары актив катнаша.

Социаль юнәлешле коммерциясез оешмалар, халыкның төрле, беренче чиратта социаль якланмаган төркемнәре мәнфәгатьләрен чагылдырып, демократияне үстерүдә зур роль уйныйлар, жәмгыять тормышының күптөрле аспектлары буенча жәмәгәтчелек фикерен формалаштыруда, патриотизм һәм гражданлык җаваплылыгы, актив тормыш позициясе, үзгәрткәнлек һәм үзидарәненә яңа формаларын кертүдә катнашалар.

Шул ук вакытта КБОның хакимият муниципаль органнары белән хезмәттәшлеге әлегә планлы һәм системалы түгел. Район территориясендә социаль юнәлешле коммерциясез оешмалар секторы инфраструктурасын үстерүгә җитди ихтыяж бар.

Халыкка комплекслы социаль хезмәтләр күрсәтү өлкәсендә социаль юнәлешле коммерциясез оешмалар эшчәнлеген бәяләү методикасын, социаль юнәлешле коммерциясез оешмалар практикаларының нәтижәлеләген күтәрүгә юнәлдерелгән оештыру-хокукый һәм икътисадый механизмнарны камилләштерүне таләп итә.

Программаны гамәлгә ашыру дәүләт-ижтимагый мөнәсәбәтләр өлкәсендә социаль юнәлешле коммерциясез секторның гамәлләрен координацияләүне көчәйтсә, оешкан ижтимагый инициативалар белән эшләүдә бердәм алымнар булдырырга һәм коммерциясез секторның хакимият органнары гамәлләрен кабатлауны бәтерергә мөмкинлек бирерчәк.

Программа Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы Башкарма комитетының 2016 елның 8 апрелендәге «2016 - 2020 елларга Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районында социаль юнәлешле коммерциясез оешмаларга ярдәм» муниципаль программасын гамәлгә ашыру тәҗрибәсен анализлау нигезендә, проблеманың барлык өлкәләрен һәм аспектларын яктыртуның бөтенлеген, күрелгән чараларның эффективлыгын һәм программаның барлык коммерциясез сектор үсешенә бәйле төп факторларга тәэсиренә эффективлыгын тәэмин итү өчен эшләнгән яңа төп принциплар кулланып эшләнгән.

Программаны гамәлгә ашыру барышында законнарда билгеләнгән тәртиптә хәйрия, иганәчелек акчаларын, фонд грантларын, әгъза взносларын, шулай ук муниципаль бюджетлар акчаларын җәлеп итү планлаштырыла.

1996 елның 12 гыйнварендагы «Коммерцияле булмаган оешмалар турында»гы 7-ФЗ номерлы Федераль законның 31.1 статьяның 1 өлеше нигезендә социаль юнәлешле коммерциясез оешмаларга ярдәм программа кысаларында түбәндәге эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру шартлары нигезендә күрсәтеләчәк:

- 1) социаль хезмэт күрсэтү, социаль ярдәм һәм гражданнарны яклау;
- 2) халыкны стихияле бәла-казалар, экологик, техноген яисә башка һәлакәтләр нәтижәләрен бетерүгә, бәхетсезлек очраklarын булдырмый калуга эзерләү;
- 3) стихияле бәла-казалар, экологик, техноген яисә башка һәлакәтләр, социаль, милли, дини конфликтлар, качаклар һәм күченеп килергә мәжбүр булучыларга ярдәм күрсәтү;
- 4) әйләнә-тирә мохитне саклау һәм хайваннарны яклау;
- 5) тарихи, мәдәни яисә табигатьне саклау әһәмиятенә ия объектларны (шул исәптән биналарны, корылмаларны) һәм территорияләрне һәм күмү урыннарын билгеләнгән таләпләр нигезендә саклау;
- 6) гражданнарга һәм коммерциясез оешмаларга түләүсез яисә ташламалы нигездә юридик ярдәм күрсәтү һәм халыкны хокукый агарту, кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен яклау эшчәнлегә;
- 7) гражданнарның үз-үзләрен тотышының социаль куркыныч рәвешләрен профилактикалау;
- 8) хәйрия эшчәнлегә, шулай ук хәйрия һәм иреклелек (волонтерлар) эшчәнлеген оештыру һәм аларга ярдәм итү өлкәсендәге эшчәнлек;
- 9) мәгариф, белем, фән, мәдәният, сәнгать, сәламәтлек саклау өлкәсендәге эшчәнлек, гражданнарның сәламәт яшәү рәвешен пропагандалау, гражданнарның, физик тәрбия һәм спортның мораль-психологик торышын яхшырту һәм күрсәтелгән эшчәнлегенә, шулай ук шәхеснең рухи үсешенә ярдәм итү;
- 10) жәмгыятьтә коррупция тәртибенә карата түземсезлек булдыру;
- 11) милләтара хезмәттәшлекне үстерү, Россия Федерациясе халыкларының үзенчәлеген, мәдәниятен, телләрен һәм традицияләрен саклау һәм яклау;
- 12) Россия Федерациясе гражданнарын патриотик, шул исәптән хәрби-патриотик тәрбияләү өлкәсендәге эшчәнлек;
- 13) Ватанны саклаучыларның билгесез хәрби каберләрен һәм күмелмәгән мәетләрен ачыклауга, Ватанны саклаганда һәлак булганнарның һәм хәбәрсез югалганнарның исемнәрен мәңгеләштерүгә юнәлдерелгән эзләү эше;
- 14) янгыннарны профилактикалауда һәм (яисә) сүндерүдә һәм һәлакәттән коткару эшләрен уздыруда катнашу;
- 15) мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясе һәм интеграциясе;

16) наркотик чараларны яисә психотроп матдэләрне законсыз куллануны гамәлгә ашыручы затларга карата медицина реабилитациясе һәм социаль реабилитацияләү, социаль һәм хезмәт реинтеграциясе чаралары;

17) хезмәт ресурсларының мобильлеген арттыруга ярдәм итү;

18) сәяси репрессия корбаннары истәлеген мәңгеләштерү.

Программаны гамәлгә ашыру нәтижәсендә социаль юнәлешле коммерциясез оешмалар социаль проблемаларны хәл итүгә активрак җәлеп ителәчәк, социаль сәясәтне гамәлгә ашыруга кушылып, дәүләт партнерлары булчак, актуаль иҗтимагый проблемаларны хәл итүнең нәтижәле юлларын тәкъдим итәчәк. Социаль юнәлешле коммерциясез оешмалар гражданнар һәм дәүләт хакимияте органнары арасында кире элемент каналына әверелергә, дәүләт хакимияте органнары эшчәнлегенең үтә күренмәлелеген күтәрүгә һәм халыкта гражданлык җаваплылыгы хисе барлыкка килүгә, хакимият белән конструктив аралашуга ярдәм итәргә тиеш.

Әлки муниципаль районы территориясендә эшләп килүче коммерциячел булмаган оешмалар эшенең нәтижәлелеге, аларның район өчен мөһим булган мәсьәләләрне хәл итүгә кертелүе проблемалары бар. Моннан тыш, Әлки районында коммерциясез секторны үстерүнең йомшак яклары түбәндәгеләр:

- социаль әһәмиятле проектларны гамәлгә ашыру, устав эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен кирәкле финанс чараларының, башка ресурс мөмкинлекләренең җитәрлек булмавы;

- социаль юнәлешле коммерциясез оешмалар эшчәнлеге турында халык мәгълүматлылыгының түбән дәрәжәсе. Бу массакүләм мәгълүмат чараларында чараларны яктырту өчен финанс чараларының җитәрлек булмавы, коммерциясез оешмалар тарафыннан үз эшчәнлекләрен яктырту өчен альтернатив мәгълүмат чараларын, шул исәптән Интернет-ресурсларны нәтижәле кулланмау белән аңлатыла;

- эшчәнлекне хокукый яктан тәэмин итү өлкәсендә социаль юнәлешле коммерциясез оешма җитәкчесе һәм хезмәткәрләренең белемнәрек дәрәжәдә булмау, эзләү һәм бизәүдә тәҗрибә булмау, программаның максатчан ысулын куллануның максатка ярашлылыгы һәм өстенлеге программаны гамәлгә ашыру барышында иң оптималь сыйфатлы һәм санлы нәтижәләргә ирешү зарурлыгына бәйле;

Программаны гамәлгә ашырганда түбәндәге хәвеф-хәтәр төркемнәре барлыкка килергә мөмкин:

1. Россия Федерациясе законнарының еш үзгәрүе. Программада хокукый кырдагы үзгәрешләргә үз вакытында җавап бирү өчен Россия Федерациясе законнарын даими мониторинглау механизмы, Программаның үтәлеше һәм нәтижәлелеге, шулай ук Программаны оператив корректировкалау механизмнары каралган.

2. Финанс-икътисадый шартларның үзгәрүе. Планлаштырылган проектларның модульлеге аларны төрле темпларда һәм финанслау

күләменә карап төрле конфигурациядә тормышка ашырырга мөмкинлек бирәчәк.

3. Программа үтәләше белән идарә итүнең түбән, кире элементә югалту куркынычы. Моны булдырмау өчен, еллык хисаплардан тыш, Программаның нәтижәләлегенә даими мониторинг ясау каралган.

3. Программаны гамәлгә ашыруның төп максат һәм бурычлары, срок һәм этаплары

Максат - НКОның социаль юнәлешле эшчәнлеген һәм аларның Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының социаль-иқтисадый үсешендә катнашуын стимуллаштыру, иқтимагый-сәяси тотрыклылыкны һәм этноконфессиональ татулыкны саклап калу, социаль сәясәтнең нәтижәләлеген һәм халыкка күрсәтелә торган социаль хезмәтләрнең сыйфатын күтәрү, дәүләт һәм жәмәгать мәнфәгатьләрен баланслау нигезендә жәмәгать ризалыгын тәмин итү.

Куелган максатка ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итәргә кирәк:

1. Социаль юнәлешле коммерциясез оешмаларга мөлкәти, финанс, мәгълүмат һәм консультация ярдәме күрсәтү механизмнарын үстерү;

2. Массакүләм мәгълүмат чараларында социаль юнәлешле НКО эшчәнлеген популярлаштыру;

3. Жирле үзидарә органнарының һәм халыкның үзара хезмәттәшлегенә даими гамәлдәге системасын булдыру;

4. Район халкына социаль юнәлешле коммерциясез оешмалар күрсәтә торган социаль хезмәтләр өлкәсен үстерү өчен шартлар тудыру;

5. Социаль юнәлешле коммерциясез оешма хезмәткәрләрен һәм ирекләрен янадан әзерләү һәм укыту;

6. Әлки муниципаль районында хәйрия эшчәнлеген һәм ирекле хәрәкәтне бүләкләү һәм стимуллаштыру.

7. Өстәмә белем бирүне үстерү, сәламәт яшәү рәвешен һәм массакүләм спортны популярлаштыру, балаларны һәм яшьләрен патриотик тәрбияләү буенча район чараларын уздыруда социаль юнәлешле коммерциясез оешмаларга ярдәм күрсәтү;

8. Гражданнарның үз-үзләрен тотышының социаль куркыныч рәвешләрен профилактикалауга, авыр тормыш хәлендә калган затларны социаль реабилитацияләүгә юнәлдерелгән социаль юнәлешле коммерциясез оешма эшчәнлегенә ярдәм итү рәвешләрен камилләштерү.

9. Мәдәният һәм сәнгать, туризм, сәнгать ижатын үстерү өлкәсендә социаль юнәлешле коммерциясез оешмалар эшчәнлегенә ярдәм итү. Өстәмә белем бирүнең фәнни-агарту эшчәнлеген үстерү;

10. Сәламәт яшәү рәвешен һәм массакүләм спортны популярлаштыру;

11. Гражданнарга түләүсез нигездә хокукий ярдәм күрсәтү.

Программа 2022-2027 елларда бер этапта гамәлгә ашырыла.

4. Программаның төп чаралары характеристикасы

Программаның чаралары Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районында коммерциясез секторны Программаның бурычлары нигезендә саклап калуның һәм үстерүнең барлык төп аспектларын үз эченә ала.

Социаль юнәлешле коммерциясез оешмалар секторының инфраструктурасын үстерү максатларында социаль юнәлешле коммерциясез оешмаларга грант һәм башка ярдәм күрсәтү, НКОның мәгълүмати порталын озата бару, Программаның чараларын гамәлгә ашыручы социаль юнәлешле коммерциясез оешмалар эшчәнлеген массакуләм мәгълүмат чараларында мәгълүмати яктырту чаралары каралган.

Гражданлык татулыгын ныгыту, рухи-әхлакый кыйммәтләрне һәм милли тиндәшлекне саклау, милләтара һәм конфессияара мөнәсәбәтләрне гармонизацияләү максатларында толерантлык тәрбияләү һәм экстремизмны профилактикалау, милли ижтимагый берләшмәләр эшчәнлеген популярлаштыру, НКО ресурслары белән мәдәниягара диалогны үстерү чаралары каралган.

Татарстан Республикасы гражданнын патриотик тәрбияләү, хәйриячелекне һәм иреклелекне популярлаштыру максатларында студентлар һәм мәктәп үзидарәсенә ярдәм итүгә, сәламәт яшәү рәвешен пропагандалауга, спорт чараларын уздыруга, балаларны һәм яшьләрне патриотик тәрбияләүне үстерүгә, шулай ук күрсәтелгән өлкәдә эшчәнлек алып баручы грантларда катнашу өчен документлар эзерләүгә юнәлтелгән чараларны гамәлгә ашыру күздә тотыла.

Мәдәният һәм сәнгать, туризм өлкәсендә социаль юнәлешле коммерциясез оешмалар эшчәнлегенә ярдәм итү, сәнгать ижатын үстерү, фәнни-агарту эшчәнлеген үстерү, өстәмә белем бирү максатларында студентлар һәм мәктәп үзидарәсенә, ижади коллективларга ярдәм итүгә, фестивальләр уздыруга юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру, шулай ук күрсәтелгән өлкәдә эшчәнлек алып баручыга грантларда катнашу өчен документлар эзерләүдә ярдәм күрсәтү күздә тотыла.

Сәламәт яшәү рәвешен һәм массакуләм спортны популярлаштыру максатларында спорт чараларын уздыру, сәламәт яшәү рәвешен пропагандалау чаралары каралган.

Гражданнын социаль куркыныч рәвешләрне профилактикалау, авыр тормыш хәлендә калган затларны социаль тернәкләндерү кысаларында наркотикларга бәйлә һәм ярдәмгә мохтажлар өчен социаль-психологик хезмәтләр күрсәтү, халык арасында социаль әһәмияткә ия авыруларны профилактикалау, уңай ВИЧ балаларның ата-аналары һәм опекуннары белән эшләү буенча белгечләр укыту буенча чаралар каралган.

Инвалидларны һәм аларның гаиләләрен эшкә урнаштыру һәм социаль адаптацияләү, өлкән яшьтәге кешеләрнең тормыш сыйфатын яхшырту максатларында инвалидларга, шул исәптән физик мөмкинлекләре чикләнгән балаларга социальләштерү һәм адреслы ярдәм күрсәтү өлкәсендә ижтимагый институтларны үстерү чаралары каралган.

Социаль ятимлекне профилактикалау, аналарга һәм балаларга ярдәм итү кысаларында балигъ булмаганнарны эксплуатацияләүдән һәм рәхимсез мөгамәләдән яклауга, "хәвеф-хәтәр төркеме" гаиләләре белән эшләрүче белгечләргә ярдәм итүгә юнәлтелгән чараларны гамәлгә ашыру күздә тотыла.

Халыкның экологик культурасын формалаштыру, экологик агартуга һәм әйләнә-тирә мохитне саклауга ярдәм итү кысаларында әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге эшчәнлекне гамәлгә ашыручы социаль юнәлешле коммерциясез оешмаларга ярдәм итү, жәмәгать инспекторлары сыйфатында табигатьне саклау кагыйдәләрен бозуны ачыклау буенча социаль юнәлешле коммерциясез оешма активистларын укыту буенча чаралар каралган.

Гражданнарга хокукый ярдәм күрсәтү максатларында түләүсез нигездә социаль юнәлешле коммерциясез оешмаларга хокукый ярдәм күрсәтүгә юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру күздә тотыла.

Программа индикаторлары

Ахыргы нәтижеләрне бәяләү индикаторлары, үлчәү берәмлекләре	Индикатор күрсәткечләре						
	2021 ел (база елы)	2022 ел	2023 ел	2024 ел	2025 ел	2026 ел	2027 ел
Мөлкәт һәм финанс ярдәме күрсәтелгән социаль юнәлешле коммерциясез оешмалар саны, берәмлек	3	кименд ә 4	кименд ә 4	кименд ә 4	кименд ә 4	кименд ә 4	кименд ә 4
Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы территориясендә бер елда теркәлгән коммерциясез оешмалар саны, берәмлек	44	кименд ә 44	кименд ә 46	кименд ә 46	кименд ә 46	кименд ә 46	кименд ә 46

Социаль юнөлөшлө коммерциясез оешмалар оештырган социаль эһемиятле ижтимагый чаралар һәм (яисә) проектлар саны, берәмлек	15	кименд ә 25	кименд ә 25	кименд ә 25	кименд ә 25	кименд ә 25	кименд ә 25
Жирле массакуләм мәгълүмат чараларында граждан жәмгыяте институтлары эшчәнлеген, социаль юнөлөшлө коммерциясез оешмалар үткәрә торган конкурс һәм грантлары турында мәгълүмат яктырту, берәмлек	2	2	2	2	2	2	2
Жирле, республика һәм федераль дәрәжәдә катнашкан һәм грантлар алган социаль юнөлөшлө коммерциясез оешмалар саны	2	2	3	3	3	3	3

Чаралар исемлеге, шулай ук Программа чараларын гамәлгә ашыру нәтижәләрен бәяләү индикаторлары әлеге Программа кушымтасында китерелгән.

5. Программаны ресурслар белән тәмин итүне жайга салу

Программаны финанслауның гомуми күләме 5961,0 мең сум, шул исәптән жирле бюджетлар акчалары - 429,0 мең сум һәм бюджеттан тыш чыганаclar - 5532 мең сум тәшkil итә.

Финанслау чыганакалары	2022 ел	2023 ел	2024 ел	2025 ел	2026 ел	2027 ел	Барлығы
Татарстан Республикасы бюджеты	0	0	0	0	0	0	0
Федераль бюджет	0	0	0	0	0	0	0
Татарстан Республикасы муниципаль берәмлеге бюджеты	70	70	71	72	72	74	429
Бюджеттан чыганакалар тыш	922	922	922	922	922	922	5532
Программа буенча барлығы	992	992	993	994	994	996	5961

Искәрмә: Аерым чараларны бердәм максатлар һәм бурычлар (аларны килештереп башкарганда) белән берләштерүче комплекслы проект алымы акчаларны рациональ файдалануны һәм уңай нәтижәләргә ирешүне тәмин итәргә мөмкинлек бирәчәк.

Программаны Татарстан Республикасы бюджеты акчалары, жирле бюджетлар акчалары исәбеннән гамәлгә ашыруны ресурс белән тәмин итү, тиешле бюджетлар булдыруны исәпкә алып, ел саен төгәлләштерелергә тиеш.

Программада законнарда билгеләнгән тәртиптә (Татарстан Республикасы бюджеты акчаларыннан тыш) тиешле чараларны гамәлгә ашыру өчен бюджеттан тыш акчаларны һәм муниципаль берәмлекләр бюджетлары чараларын жәлеп итү каралган.

6. Программаны гамәлгә ашыру механизмы

Программа чараларын гамәлгә ашыру барышында төп эзерләүче (Башкарма комитетның территориаль үсеш бүлеге) төп башкаручыларның үзара хезмәттәшлеген тәмин итә, чараларны гамәлгә ашыруның барышын һәм башкаручыларның акчаларны турыдан-туры нәтижәле файдалануын тикшереп тора. Программа чараларын гамәлгә ашыру катгый рәвештә Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы норматив хокукый актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Программаны гамәлгә ашыруда катнашучы учреждение һәм оешмалар Программаны гамәлгә ашыруның агымдагы мониторингын үткәрү өчен Программаның төп эшләнүчесенә (Башкарма комитетның территориаль үсеш бүлеге) квартал саен, хисап чорыннан соң килүче айның 15 числосына кадәр аның үтәлеше турында мәгълүмат бирә.

Мәгълүмат үз эченә ала:

хисап чорында ирешелгән конкрет нәтижәләр;

билгеләнгән вакытта үтәлгән һәм үтәлмәгән (сәбәпләрен күрсәтеп) чаралар исемлеге;

Программаны гамәлгә ашыру барышына йогынты ясаган факторларны анализлау;
чаралар башкаруга бюджет ассигнованиеләре һәм башка акчалардан файдалану турында күрсәткеч;
башка мәгълүмат.

7. Программа белән идарә итү һәм аны гамәлгә ашыруның барышын тикшереп тору

Программа белән идарә итү Әлки муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесенең социаль мәсьәләләр буенча урынбасары тарафыннан гамәлгә ашырыла, ул аны гамәлгә ашыруны турыдан-туры тикшереп тора һәм Программаның нәтижәләгә өчен җаваплы.

Программаны гамәлгә ашыруның барышына гомуми координация һәм агымдагы контроль Әлки муниципаль районы Советының оештыру бүлеге, Әлки муниципаль районында Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәмин итү һәм социаль яклау министрлыгының социаль яклау бүлеге тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Программа чараларын гамәлгә ашыруга бүлеп бирелгән акчалардан максатчан файдалануны тикшерү гамәлдәге законнар нигезендә гамәлгә ашырыла.

Программа белән идарә итү һәм аны гамәлгә ашыруның барышын тикшереп тору гамәлгә ашырыла:

- Программаның барлык башкаручылары гамәлләрен координацияләү;
- программа чаралары һәм башкаручылар составы буенча чыгымнарны ел саен төгәлләштерү;
- финанс чараларыннан нәтижәле һәм максатчан файдалануны, уздырыла торган чараларның сыйфатын, гамәлгә ашыру срогын үтәүне тәмин итү;
- Программаны гамәлгә ашыруның барышы турында билгеләнгән тәртиптә хисап бирү.

Программаны башкаручы, гамәлдәге законнар нигезендә, аның чараларын тормышка ашыруны тәмин итә һәм Программаны вакытында үтәү, нәтижәләргә ирешү, бүлеп бирелгән бюджет акчаларын рациональ файдалану, тапшырыла торган белешмәләрнең дәрәҗәсегә һәм программаны финанслау һәм тормышка ашыру өчен җаваплы.

8. Программаның икътисадый һәм социаль нәтижәләгә бәяләү

Программаны гамәлгә ашыру нәтижәсендә социаль юнәлешле коммерциясез оешмалар социаль проблемаларны хәл итүгә активрак җәлеп ителәчәк, социаль сәясәтне гамәлгә ашыру өлкәсендә Әлки муниципаль районы партнерлары булчак, актуаль ижтимагый проблемаларны хәл итүнең нәтижәле юлларын тәкъдим итәчәк. Социаль юнәлешле коммерциясез оешмалар гражданнар һәм дәүләт хакимияте органнары арасында кире элемент каналына әверелергә, дәүләт хакимияте органнары эшчәнлегенең үтә күренмәләгә күтәрүгә һәм халыкта гражданлык

жаваплылыгы хисе барлыкка килүгә, хакимият белән конструктив аралашуга ярдәм итәргә тиеш.

Программаны гамәлгә ашыруның нәтижелелеген бәяләү Программаны гамәлгә ашыруның бөтен срогы дәвамында ел саен гамәлгә ашырыла.